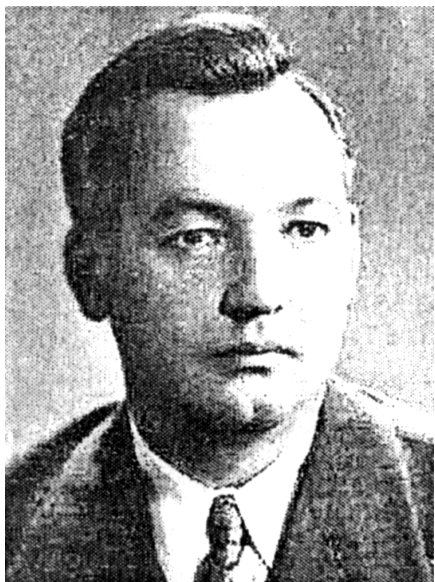

ТАЛАНОВИТИЙ ОРГАНІЗАТОР НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

(до 90-річчя від дня народження декана
геологічного факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка
Леоніда Івановича Колтуна)
(1958-1965 та 1969-1972)

Леонід Колтун 1923 - 1982

Його дитинство та юність припали на дуже важкі довоєнні, воєнні та післявоєнні роки, зміну трьох окупаційних режимів: польського, радянського, німецько-фашистського і знову радянського. Це був час жорстокого пригнічення та переслідування українського народу в Галичині з боку всіх названих режимів. До цього ж через наш край двічі прокотилася спустошлива лінія фронту Другої світової війни. В цих умовах важко було вижити як дорослим, так і дітям. Сотні тисяч українців було репресовано, вислано в Сибір або знищено у цьому страшному вихорі. Леоніду Івановичу пощастило, він зумів не лише вижити, але й здобути належну освіту та науковий ступінь.

Л.І. Колтун народився 1 листопада 1923 року в с. Задвір'я Глинянського району Львівської області в селянській сім'ї. У 1936 році закінчив семирічну школу в рідному селі і вступив до гімназії у Львові, де навчався до 1939 року, а потім, після приєднання західних областей України до УРСР та реорганізації системи народної освіти – у Львівській середній школі №2.

Після визволення Львова від німецько-фашистських загарбників і повернення радянської влади, з липня 1944 до травня 1945 року,

працював на Львівській залізниці робітником зв'язку.

В 1945 році після успішного завершення тримісячних курсів підготовки при Львівському університеті став студентом геологічного факультету, який закінчив у 1950 році за спеціальністю "Геологія".

У важкі післявоєнні роки молодь жадібно рвалася до знань, мріяла про трудові подвиги, про щасливе майбуття свого народу, великі відкриття та далекі подорожі у невідомі краї. У цей час геологія була однією з наук, яка чи не найбільше дозволяла реалізувати ці наміри, тому Л.І. Колтун обрав цю спеціальність і залишився вірним їй до останніх днів свого життя.

Після закінчення університету Л.І. Колтун, як один з найкращих випускників, був рекомендований до аспірантури при кафедрі загальної геології. Його науковим керівником став видатний вчений, тоді завідувач кафедри загальної геології і декан факультету, професор М.П. Єрмаков, який спрямував Леоніда Івановича на вивчення включень у мінералах, привив йому любов до нового напрямку в мінералогії термобарогеохімії.

Ще в студентські роки Л.І. Колтун брав участь у різних геологічних експедиціях, в яких працював колектором, старшим колектором, прорабом, геологом. Під час навчання в аспірантурі брав участь у геологічних експедиціях на Алдані (1951) та Середньому й Південному Уралі (1952), де зібрав багатий матеріал для написання кандидатської дисертації.

Після закінчення аспірантури Л.І. Колтун був зарахований на посаду асистента кафедри загальної геології. В 1954 році він блискуче захистив дисертацію на тему "Опыт генетического исследования некоторых эндогенных месторождений по включениям в минералах" і одержав науковий ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук. У цьому ж році Леонід Іванович був обраний доцентом кафедри загальної геології, а через рік йому присвоєно вчене звання доцента.

У 1955 році, після відкриття на геологічному факультеті кафедри методів пошуків і роз-

відки родовищ корисних копалин, він був обраний за конкурсом на посаду доцента цієї кафедри, де й працював до кінця свого життя. На цій кафедрі розкрився неабиякий його талант як викладача, науковця й організатора навчально-виховного та науково-дослідного процесу. В 1958 році 35-річний доцент Л.І. Колтун став деканом геологічного факультету.

Перша деканська каденція Л.І. Колтуна (1958-1965) була періодом його високого творчого злету, а разом з ним і всього геологічного факультету. Це був період бурхливого розвитку геологічного факультету, зміцнення його матеріальної бази, розширення наукових досліджень за госпдоговірною тематикою з виробничими геологічними організаціями різних регіонів колишнього Союзу, особливо Забайкалля, Якутії, Середньої Азії. За цей період випущено 495 фахівців-геологів, згодом 82 з них захистили кандидатські та 22 докторські дисертації. Геологічний факультет Львівського університету став одним з провідних як за якістю, так й за кількістю підготовки геологічних кадрів в країні. При факультеті працювали денне і заочне відділення, що дало можливість готувати спеціалістів і без відриву від виробництва.

Л.І. Колтун брав участь у розробці й удосконаленні навчальних планів і програм, особливо після відкриття на факультеті спеціальності розвідки родовищ корисних копалин. Йому належать методичні розробки до програм та інструкцій навчальних і виробничих практик, курсів і спецкурсів. Він читав такі важливі курси, як "Геологія родовищ корисних копалин", "Методи розшуків родовищ корисних копалин", спецкурси "Геологія рудних полів" та "Основи наукових досліджень". На початку 50-х років викладав курс геології для студентів географічного факультету університету.

Друга деканська каденція Л.І. Колтуна завершилася в 1972 році. Після цього він працював доцентом і заступником завідувача кафедри методів пошуків і розвідки родовищ корисних копалин.

Вагомим і дуже важливим є науково-дослідні розробки вченого. Більшість його публікацій присвячена вивченню включень у мінералах із різних родовищ Донбасу, Забайкалля, Уралу, Алдану. Ці дослідження були розпочаті в перші післявоєнні роки під керівництвом професора М.П. Єрмакова. Вони заклали основи термобарохімічної школи Львівського університету, біля витоків якої був Л.І. Колтун.

Основними об'єктами його досліджень стали родовища золота, поліметалів, рідкісних металів, ртуті, молібдену, олова й вольфраму, гірського кришталю. Л.І. Колтуну належать перші дослідження включень у таких мінералах, як епідот і аксиніт. Усі ці дослідження – це вагомий внесок у вирішення проблеми теорії рудогенезу.

Л.І. Колтуну належать окремі методичні розробки з термобарогеохімії. Зокрема, він є одним із засновників методу прецизійної барометрії за включеннями з CO_2 .

Л.І. Колтун був першим дослідником включень у мінералах золоторудних і поліметалічних родовищ. Вчений вперше в світовій літературі описав вагоме значення вуглекислоти як головного чинника у процесі мінералотворення і як безпосереднього показника наявності поліметалічного зруденіння, визначив фізико-хімічні критерії зруденіння, роль хлоридів у мінералотворних розчинах, узагальнив численні дані про фізико-хімічні умови утворення поліметалічних родовищ.

Низка наукових праць Л.І. Колтуна присвячена питанням історії наук. Він вперше проаналізував історію геології та геологічного факультету у Львівському університеті до 70-х років ХХ ст.

Л.І. Колтун був учасником багатьох наукових форумів республіканського, союзного і міжнародного рівнів, присвячених закономірностям формування і розміщення ендегенних родовищ, різним проблемам термобарогеохімії, а також міжнародного геохімічного конгресу.

Характерною особливістю наукових досліджень Л.І. Колтуна є їхня практична спрямованість.

Багатогранною також була науково-організаційна і громадська діяльність Л.І. Колтуна. Він упродовж багатьох років був членом ради, президії і віцепрезидентом Львівського геологічного товариства, членом редколегії і його видань (Геологічного та Мінералогічного збірників), членом редколегії і редактором Вісника Львівського університету (серія геологічна), членом вченої ради університету, членом і головою вченої та методичної рад факультету.

Сумлінна праця Л.І. Колтуна відзначена багатьма подяками ректорату, почесними грамотами, медаллю "За доблесний труд".

Характерна риса Л.І. Колтуна – висока інтелігентність, доброзичливість, порядність, справедливість. За це його любили й цінували студенти і співробітники факультету й усього

Львівського університету.

На жаль, невблаганна раптова смерть обірвала життя Леоніда Івановича Колтуна. Він помер від серцевого нападу 24 травня 1982 року, в розквіті творчих сил і таланту, проживши лише неповних 59 років.

Добрі спогади про нього як талановитого вченого, педагога й керівника, прекрасну, чуй-

ну і доброзичливу людину надовго збережуться в пам'яті тих, хто мав щастя з ним працювати, спілкуватися, слухати його лекції й виступи, побувати на геологічних практиках і в експедиціях. В моїй пам'яті він назавжди залишиться як дорогий, зразковий вчитель і наставник.